

Inspirationsmaterial

Det här är ett inspirationsmaterial som du kan använda inför eller efter teaterbesöket. Vi hoppas att det kan ligga som grund för olika diskussioner kring föreställningen. I slutet av vissa kapitel finns förslag på hemsidor, artiklar, film och litteratur som är knutna till texten, där du kan hitta mer information.

Innehåll

1. Handling
2. Torbjörn Flygt
3. Arbetskamraterna – din andra familj
4. Klassrummet är din arbetsplats
5. Grupptillhörighet
6. Kaffe
7. Film- och lästips

Artikel av **Susanne Sawander** i *Dagens Nyheter* den 19 juni 2000

Bråk och skratt viktigt på jobbet

Har du kul på jobbet? Då är det antagligen tillåtet att bråka, skratta och träffas spontant framför kaffeautomaten. Att trivas på jobbet är viktigt och då handlar det inte enbart om sittriktiga stolar och möjligheten att fatta egna beslut.

Trivsel är en fråga om både fysisk och psykiskt utrymme, fastslår Peter Docherty, professor i företags ekonomi på Arbetslivsinstitutet.

Forskning visar att folk mår bättre om det finns plats för spontana möten. Och då menar jag rent fysiskt. En öppen plats vid kaffeautomaten där det uppstår ett litet möte utan dagordning, är en god grogrund för ett bra klimat.

Därför är en öppen arbetsmiljö att föredra framför korridorer med slutna rum. Är dörrarna dessutom stängda kan man anta att rolighetsfaktorn inte är särskilt hög, säger Peter Docherty.

MEN LIKA VIKTIGT om inte vik-

tigare är förstås människorna. Kollegor och chefer som tittar snett på dem med avvikande åsikter lägger effektivt locket på för muntrationer.

Folk trivs om det är högt till tak. Kan man argumentera med varandra utan att det skapar dålig stämning alltför länge efteråt tyder det på ett gott arbetsklimat och då har man också roligt.

Det här är viktiga frågor men icke desto mindre ganska svårfångade. För en kul och öppen arbetsplats skapas sällan av materiella ting och har man en gång fått problem är de ganska knepiga att få bukt på dem.

LEDNINGEN BIDRAR förstås i hög grad till hur kul det är på jobbet. En hierarkisk organisation med auktoritära ledare som ingen vågar säga emot påverkar stämningen mellan alla medarbetare. En tidigare öppen attityd kan rätt snabbt knäppas till om chefen signalerar att han inte tål kritik eller har förmåga att skoja.

Men om chefen uppmuntrar egna initiativ och tillåter medarbetare som ifrågasätter finns goda förutsättningar att också kollegor emellan visar tolerans och öppenhet.

Att backa upp varandra som kollegor, visa engagemang och förståelse är en av de viktigaste faktorerna för trivsel på jobbet. Man behöver därmed inte vara ense om allt, tvärtom. Kan man gråla utan långdragna diskussioner efteråt, är det bara sunt, säger Peter Docherty.

ARBETSKLIMATET styrs också av konjunkturen. Forskning visar att hårda tider av besparingar och nedskärningar påverkar stämningen negativt.

Det är kanske inte så konstigt. Folk blir rädda om sina jobb, vågar inte uttrycka kritik för risken att förlora arbetet och blir samtidigt ledsna av att kanske se sina kollegor bortrationiserade.

DISKUTERA:

Vilken av karaktärstyperna passar bäst in på dig?

Funderar du mycket på vad du vill göra i yrkeslivet?

Vad tror du är viktigast, arbetsuppgifterna eller kollegorna och arbetsmiljön?

Hur mycket tror du att du själv kan påverka din arbetsmiljö?

Läs mer i *Dagens Nyheter* om trivseltips på arbetsplatsen. tinyurl.com/plwtt

TIDN "Måste höras för att märkas." Artikel i *Sydsvenskan* om hur det är att vara kvinna och vd. tinyurl.com/jzuw5

Vad är viktigt för att du ska trivas på din arbetsplats? Titta på uppställningen i tidningen *Arbetsliv*. tinyurl.com/kazdb
Arbetsliv Nr3 2003: Tema Trivsel. tinyurl.com/frcpp

VAD SKA DU BLI? JOBBTEST PÅ WEBBEN

WEB Vilket yrke passar du för? Testa dig själv och få tips inför framtiden. Kolla TCOs hemsida. www.jobbkoll.se

Hantverksakademins jobbtest. www.hantverksakademins.se/jobbtest

Tester i *Du&jobbet*: Är du en social terrorist? Har du social kompetens? tinyurl.com/jtmao

Göteborgs-Postens jobbtest, hur är du på jobbet? tinyurl.com/lopbn

Vilken karriär passar din personlighet? Jobbtest på engelska. tinyurl.com/ffel7

1. Handling

Vad händer med oss som individer när omvärlden avregleras? När det som var en offentlig verksamhet nu har sålts ut för att erbjuda sina tjänster på en konkurrensutsatt marknad?

Nyman, Valtonen, Weber och Hanson har i många år varit anställda på arbetsplatsen där de arkiverar registreringar. Chefen Ramberg har fått i uppgift av huvudkontoret att "tänka nytt" och mäta effektiviteten. Förr var de tjugotvå anställda. Nu är de fem kvar och ryktet går att det är dags igen. Några ska bort. Nån ska få vara kvar.

När den inhyrde konsulten köper en ny kaffemaskin med myntkast inser de att inget kommer att bli som förr. De drömmer alla om tiden före nuet och den oförglömliga konferensen i Köln. Tjugotvå uppfyllda och lyckliga personer som drog upp planer för framtiden. Stora löften och Dry Martini för alla på nattklubben där Hanson och Nyman dansade ömma tryckare i stroboskopljuset. Och nu, när kraven på dem ökar och de inte ens längre har varandra, vad kan de då förlita sig på?

2. Torbjörn Flygt

Torbjörn Flygt är född, uppvuxen och bosatt i Malmö. Han har skrivit fyra romaner: *Längsta ögonblicket*, *Män vid kusten*, *Underdog* och *Verkan*. Genombrottet kom då han tilldelades Augustipriset 2001 för romanen *Underdog*, en varm och humoristisk generationsroman som kommer att filmatiseras av SF. Under de senaste åren har Torbjörn Flygt rest runt i Sverige och vid hundratals tillfällen framträtt med litterär stand-up, en berättarform där han på fri hand och utan manuskript håller monologer som löst bygger på romanerna. Bland annat har han gjort tre utsålda föreställningar på Victoriateatern i Malmö. Med pjäsen *Karriär* gör Torbjörn Flygt debut som dramatiker.

3. Arbetskamraterna – din andra familj

Karaktärerna i föreställningen befinner sig på en arbetsplats i förändring. De har jobbat tillsammans under många år och känner varandra utan och innan. Arbetsplatsen och kollegorna ger dem identitet och trygghet. Nu när en förändring är på gång igen vet de om sin maktlöshet att påverka situationen. Det är bara att vänta på direktiv uppifrån. Alla är ganska utbrända, inte för att de stressar för mycket på jobbet utan snarare för att de inte får någon stimulans eller utlopp för sin kreativitet. Stora funderingar kring meningen med livet och arbetet uppstår. De är alla förvirrade och vet inte längre om de egentligen behövs.

Effektivitet – avser i ekonomiska sammanhang förhållandet mellan insatserna i en verksamhet och verksamhetens resultat. (NE)

HANSON är bäst i klassen. Hon är en sorts räddare, en som tar ansvar och gör det plikten kräver. Men hon har en otacksam roll och hamnar mitt emellan kollegorna och chefen. Hanson gör allt hon kan för att alla ska trivas.

WEBER ljuger så att han tror på det själv. Han talar gärna om att han egentligen inte behöver det jobb han har. Att det är möjligt att nå framgång på andra ställen. Weber anser sig höjd över mängden, men har egentligen ingen väg ut. Hans livslögn är att han är framgångsrik men missförstådd.

VALTONEN var en gång allas inspirationskälla. Nu är hon deprimerad, och för att dölja det har hon blivit clownen i gänget. Allt blir ett skämt. På så sätt får hon uppmärksamhet. Hon kan engagera sig djupt i sånt som ligger långt bort, men det som kommer in på henne håller hon på avstånd med skämt och cynism.

RAMBERG är chefen som inte riktigt vet hur en chef ska vara. Men hon kan delegera. När problemen uppstår styr hon dem vidare till andra.

NYMAN är kaffedrickaren som hellre spelar tennis än är på jobbet. Han tar åt sig av alla problem och förstorar dem. Som skydd försöker han skapa ordning omkring sig, både på hemmaplan och på arbetet. Han vill trivas men har svårt att göra det.

KONSULTEN vet inte riktigt vad han sysslar med. Han kommer in på arbetsplatsen där de fem jobbar, men pratar till dem som om de vore många fler. Han tror inte riktigt på det han gör, men har skapat en form för sig och sitt yrke. Konsulten står för det nya på arbetsplatsen, förändringarna som ska komma.

4. Klassrummet är din arbetsplats

Skolelever går också till jobbet. De flesta barn och ungdomar tillbringar lika mycket tid i skolan som vuxna gör på sina arbeten. I artiklarna nedan diskuteras situationen och miljön i skolan.

Artikel i Svenska Dagbladet 21/5 2003

Usel skolmiljö påverkar eleverna

Välstädade lokaler och en trevlig matsal prioriteras högst av de niondeklassare som i en enkät i 251 skolor fått ange vilka faktorer som påverkar skolans kvalitet. Fräscha lokaler är viktigare än i tur och ordning läromedel, prov och betyg, skolpersonal, schema och ordning och regler, enligt de tillfrågade eleverna i Kommunförbundets rapport Lokalernas betydelse för skolan.

Elevernas betyg på den fysiska miljön är mediokert, med betyget 49 av maximalt 100. Än mer missnöjda är rektorer och lärarna. Spridningen mellan skolorna är stor, men enligt lärarna har nästan hälften av skolorna en miljö som de betecknar som underkänd.

Frågan är vilka resurser kommunerna ska lägga på skollokalerna när ekonomin är ansträngd. Kommunförbundet visar i rapporten hur kommunerna kan utvärdera sina skolor och avväga olika prioriteringar.

Analysen bygger på att det finns ett samband mellan skolans kvalitet och elevernas prestationer, mätt i betyg. Visserligen är det en rad olika faktorer som påverkar elevernas resultat, inte minst deras sociala bakgrund, men en skola med gott rykte lockar både engagerade föräldrar och duktiga rektorer och lärare, enligt rapporten.

Skolmiljön har betydelse i sammanhanget, men den viktigaste enskilda faktorn är skolans ledning - det vill säga att rektorn är duktig. Inte förvånande är också lärarnas kompetens av stor betydelse. Den fysiska miljön påverkar i mindre grad, men mer än läromedlen.

Det kan alltså vara rätt av kommunerna att satsa pengar på lokalerna, men det är effektivare att måna om duktiga skollära, blir slutsatsen.

DISKUTERA:

Känner du att du kan påverka din skolmiljö?

Har du tips på förändringar?

Upplever du att lärare och skolpersonal lyssnar på dina åsikter när det gäller miljö och arbetssätt?

WEB SVTs ungdomsprogram REA har gjort en rad undersökningar på skolor:

tinyurl.com/ouqvp

tinyurl.com/qzk8w

tinyurl.com/p6xpg

Livsmedelsverket har rekommendationer för skolmaten. tinyurl.com/ozvq5

Arbetsmiljöverket har tagit fram en skolwebb i samarbete med Skolverket. www.av.se/temasidor/skolweb/

TIDN Många tidningar skriver om skolmiljön, läs Svenska Dagbladets artiklar:

"Skolverket skärper inspektioner". tinyurl.com/orklc

"Problemskola blev en framgångsskola". tinyurl.com/ogmzo

"Bättre skolmiljö när elever får hjälpa till". tinyurl.com/s8mqk

"Allergi-säker skola läggs ner", artikel i Sydsvenskan. tinyurl.com/pfjnm

BOK Arbetsmiljön i skolan, Arbetslivsinstitutet och Arbetsmiljöverket i samråd med Elevorganisationen.

5. Grupptillhörighet

Personerna i *Karriär* har sett förändringar på arbetsplatsen, många kollegor har fått sluta. De som är kvar har hittat nya positioner i den lilla kvarvarande gruppen. Men vad händer med oss som individer i förändringar? När det man sett som trygghet plötsligt är osäkert. När gemenskapen hotas. Innan hade de i alla fall varandra.

Ur artikel på suntliv.nu

ARBETSGRUPPENS PSYKOLOGI

Managementkonsulter och arbetslivsforskare använder ofta ord som gruppdynamik, gruppsykologi och grupproller. De handlar om hur vi är eller bör vara tillsammans med andra.

OLIKA SLAGS GRUPPER

En grupp är en samling människor som har något gemensamt. Forskarna skiljer ofta på primärgrupper och sekundärgrupper. Primärgruppen är en mindre grupp med personliga relationer - som ett arbetslag eller en familj. Sekundärgrupper är större sammanslutningar som byggs på gemensamma mål eller värderingar. Fackföreningar och ideella organisationer är typiska exempel.

Inom arbetsgruppen finns både personliga relationer och gemensamma värderingar. Förutom att man oftast sitter under samma tak har man också samma mål som arbetskamraterna. Det kanske är att göra så bra rekryte-

ringar som möjligt, att ge bästa möjliga omvårdnad, producera en tjänst eller en vara - eller en massa andra saker. De gemensamma riktlinjer och värderingar som uppstår på en arbetsplats brukar kallas organisations- eller företagskultur.

SAMSPEL OCH UTVECKLING

När man talar om arbetsgrupper antar man oftast att det finns ett samspel mellan medlemmarna i gruppen och att de befinner sig någonstans i en gruppprocess. Det ständigt föränderliga samspelet mellan alla medlemmarna i gruppen kallas gruppdynamik. Hur sådana processer och samspel ser ut studeras av psykologer, so-

ciologer och organisationsteoretiker.

Till grund för gruppprocessen och gruppdynamiken ligger gruppmedlemmarnas roller. Enligt många forskare bestäms dessa roller inte bara av personerna som ingår i gruppen utan också av dess sammansättning, till exempel hur stor den är eller fördelning av ålder och kön.

Ofta har vi olika roller i olika grupper - en persons yrkesroll är annorlunda än dennes roll som pappa i en familj, för att ta ett exempel. Det finns mängder av teorier om grupproller, om hur arbetsgruppens livscykel ser ut och om vad som kännetecknar det kreativa och effektiva arbetslaget.

Gruppdynamik

- det kraftfält av relationer som finns mellan medlemmarna i en liten grupp och som ligger till grund för den ömsesidiga påverkan som sker inom gruppen. (NE)

Vegan, vegetarian eller lesbisk - om att placera sig själv i ett fack

av Ellinor Rytz, artikel i *Vårt Göteborg*, nr 1 mars, 2001.

Varför är det så viktigt att känna tillhörighet i någon grupp? Att känna samhörighet med folk och umgås med likasinnade? Är jag väldigt speciell, eftersom jag aldrig riktigt gjort det?

Jag har alltid dragit mig ifrån alla likasinnade och istället sökt mig till folk som skiljer sig från mig. Jag hatar att placera mig själv i fack, men alla andra gör det.

Kan man inte vara bara som man är istället? Är det så viktigt att kunna säga, eller se det på ett papper att man tillhör en grupp? Är det kanske så att det är ett desperat försök inte ska känna sig ensam?

Som läget är nu, kan vi inte hjälpa att ord har uppkommit för dessa fack, men jag tycker ändå att det känns fel och jag undrar om man skulle kunna göra någonting åt det.

Varför måste man kalla sig för vegetarian för att man inte äter kött? Varför måste man kalla sig lesbisk om man tycker om flickor istället för pojkar? Varför måste man kalla sig för skejtare om man åker skateboard? Varför måste man kalla sig hiphopare om man lyssnar på den musiken?

Jag tycker det är sjukt, och jag undrar vem som kom på den sjuka idén att gruppera sig och placera sig. Jag mår inte bättre utan snarare sämre av att jag måste tillhöra någon grupp, för man gör ju det automatiskt nu.

Placerar man inte sig själv, så gör garanterat någon annan det åt en! Jag tycker det är löjligt och undrar vad man skulle kunna göra åt det.

Jag tror seriöst att alla krig, bråk och uppror skulle upphöra, åtminstone till en viss del, om alla insåg att alla människor är lika mycket värda - att vi inte måste tillhöra en viss grupp för att bli accepterade.

Ur artikel på Wikipedia.se

RELATIONSTEORI

1958 presenterade den amerikanske psykologen **Will Schutz** relationsteorin FIRO, Fundamental Interpersonal Relations Orientation. Med den delade han in en grupps liv i tre faser:

1. Inkluderandefasen (tillhörfasen) som beskriver den omogna gruppens relationer där individernas fokus handlar om frågeställningar om att tillhöra eller inte tillhöra en grupp. Medlemmen agerar artigt och försöker orientera sig bland de övriga gruppmedlemmarna för att se om hon/han kan acceptera de andra och bli accepterad av de andra. Individens behov är att känna sig tillräckligt betydelsefull för att tillhöra gruppen. I tillhörfasen vill vi känna oss betydelsefulla och vår rädsla är att känna oss ignorerade.

2. Kontrollfasen (rollsökningsfasen) som beskriver gruppens relationer där individernas fokus handlar om frågeställningar om vilken position individen har i gruppen. Medlemmen agerar ofta konfrontativt eller bevakande gentemot övriga gruppmedlemmar för att mäta sin egen och andras position i gruppen. Individens behov är att känna sig tillräckligt kompetent och att ha tillräckligt inflytande för att kunna påverka gruppen. I rollsökningsfasen vill vi känna oss kompetenta och vår rädsla är att känna oss förödmjukade.

3. Öppenhetsfasen (sanhörighetsfasen) som beskriver den mogna gruppens relationer där individernas fokus handlar om frågeställningar om relationer till övriga gruppmedlemmar i termer hur nära respektive långt ifrån vill jag vara andra. Medlemmarna agerar öppet mot varandra och delger varandra känslor och tankar. Individens behov är att känna sig tillräckligt omtyckt av andra. Först i denna fas har arbetsgruppen full effekt för det arbete den är satt att utföra. I samhörighetsfasen vill vi känna oss omtyckta och vår rädsla är att bli avvisade.

DISKUTERA:

Är det viktigt att tillhöra en grupp? Kan du dela in människor i klassen/på arbetsplatsen i olika grupper?
 Vad händer om någon ny skulle börja i klassen/på jobbet?
 Vad gör du om du märker att någon hamnat utanför gruppen?
 Vem är du i en grupp?

TIDN "Västerländsk psykologi är inte universell", artikel i Svenska Dagbladet 14/5 2003.
 Om att människor kategoriserar varandra utifrån grupptillhörighet och beteenden. tinyurl.com/fqox7

Också apor anpassar sig! Artikel i Forskning & Framsteg nr 8 2005. fof.se/?id=05804c

Krönika i Captus Tidning nr 21 2005 av Johan Hedin – Fotbollsfansen – det manliga svaret på feminismen.
tinyurl.com/ll3wr

PERSONLIGHETSTESTER

WEB Testet Lär känna dina styrkor! Upptäck dina starka sidor. Vad kan du? Vad vill du? Hur gör du? tinyurl.com/n58v5

Göteborgs-Postens personlighetstest, hur är du som student. tinyurl.com/lk6ts

På åsiktstorget finns tester om det mesta, allt från inredning och party till drömsemester och demokrati.
www.asiktstorget.com

6. Kaffehandling

Kaffet har en central roll i pjäsen, kaffeautomaten är en viktig samlingsplats och källa till trygghet. När den byts ut mot en automat med myntkast leder det till förvirring. Kaffeпаusen är viktig för tjänstemännen i pjäsen, och så är det på många arbetsplatser i Sverige. Även på teatern... Du som lärare har kanske inte så stor hjälp av det här avsnittet, men vi kunde inte motstå att fördjupa oss något i ämnet!

Kaffeautomat
 – försäljningsautomat för färdiglagat kaffe på arbetsplatser, i samlingslokaler etc. Sedan 1965. (NE)

”Får jag inte min kafferast dör jag en smula”
 Frank Loesser, How to Succeed in Business

KAFFE I SIFFROR

- 1:a i Norden när det gäller kaffedrickande är Finland, följt av Sverige.
- 2:a i världen när det gäller kaffeproduktion är Vietnam.
- 3,1 koppar kaffe om dagen dricker svensken i genomsnitt.
- 3,6 koppar om dagen dricker finländaren i genomsnitt.
- 9,5 kilo kaffe dricker svensken i genomsnitt upp per år.
- 90 procent av de svenska hushållen köper kaffe.
- 700 meter över havet i Colombia växer världens finaste kaffe.
- 85 355 ton kaffe importerades till Sverige förra året.

Källa: Ica-kuriren tinyurl.com/pcp82

Drömpausen för svenska arbetstagare sker ute i solen tillsammans med trevliga kollegor. Den involverar en kopp kaffe och gärna en smörgås eller frukt.

Därför är pausen viktig

- Den motverkar stress.
- Kroppen hinner återhämta sig.
- Pausen stimulerar till informellt småprat, vilket ökar kreativiteten och gynnar kunskapsutbytet mellan medarbetarna.
- Många viktiga beslut fattas under pauser.

Källa: Expressen.se tinyurl.com/pfggw

VISSTE DU ATT...

...kaffedekokter tidigt klassades som medicin. I första hand ansågs kaffe som allmänt stärkande och bra för magen. Man kokte och åt dekokter på kaffeträdets blad och bär i flera hundra år. 1687 stod kaffe på apotekets prislista i Sverige.

...kaffet kom till Europa på 1600-talet som en överklassdryck. Snart spreds den till underklassen som uppiggande medicin liksom hjälpmedel mot baksmälla och väderspänningar.

...det första kaffehuset öppnades i Venedig. Kafékulturen tog snabbt fart i Europa. Det blev så populärt att kungar och kejsare försökte hindra utvecklingen, men det gick inte.

...religiösa krafter i Europa under åren har försökt stoppa kaffet, men när påven gav den svarta drycken sin heliga välsignelse blev det svårare att kalla den en omoralisk helvetesdryck.

...många koppar kaffe per dag kan förebygga gallsten. Det visade en amerikansk undersökning nyligen.

...kaffe består till största delen av koffein, vilket ger en uppiggande effekt. Kaffeoljan gör att bönan blir brun vid rostningen. Det är när oljan frigörs i bönan som smaken och doften tränger fram. Varje böna innehåller 600 kartlagda aromämnen, men det lär finnas många kvar att upptäcka. Det skall även, enligt några rapporter, innehålla ett ämne som förbränner kalorier.

...sommaren 1794 förbjöds kaffedrickandet helt resolut i Sverige. Inte för att man ansåg det farligare än exempelvis brännvin, utan snarare för att det gick ut för mycket valuta ur landet.

...den franske diktaren Voltaire svepte i sig upp emot 70 koppar om dagen.

...Beethoven ville uppenbart ha sitt kaffe svart som synden. Minst 60 kaffebönor till varje kopp skulle det vara för att drycken skulle falla kompositören i smaken.

Källa: Tasteline.com tinyurl.com/py8br

TA EN KOPP TILL – DITT KAFFE ÄR NYTTIGT MOT ALLT JUST NU!

Många startar dagen med en kopp kaffe framför datorn. Nu kan du pimpla på med gott samvete. Ditt kaffe kan vara bra för hälsan. Ny forskning visar att kaffe hjälper mot astma och hjärtsjukdomar.

Bra eller dåligt för magen, det spelar ingen roll. Många startar dagen med en kopp kaffe framför datorn. Nu kan du pimpla på med gott samvete.

Amerikanska forskare uppger att en kopp kaffe om dagen är precis vad kroppen behöver. Koffein innehåller antioxidanter som motverkar hjärtsjukdomar. Kaffe minskar risken att drabbas av astmaattacker. Kaffe motverkar också vissa former av cancer. Bland annat halveras risken att drabbas av levercancer om du dricker kaffe, enligt Willett. Kaffe tros också motverka Parkinsons sjukdom.

Professor Walter Willett, ansvarig för forskningen, menar dessutom att kaffe hjälper mot ångest och depression. – **Kaffe innehåller antagligen en mild form av ett antidepressivt ämne som är just det lilla som behövs för att folk inte ska bryta ihop**, säger Willett i Daily Mail.

Källa: Dagensps.se tinyurl.com/ogxze

DISKUTERA:

Har du någon last?

Dricker du kaffe? Kan kaffet betyda mer än att det bara är uppiggande?

Varför tror du att vi i Sverige dricker så mycket kaffe?

Vad gör du när du egentligen borde tex. plugga? Hur kan man få bättre studiedisciplin?

Varför är rasterna viktiga?

HEMSIDOR OCH ARTIKLAR OM KAFFE

- TIDN** "För mycket kaffe ger sämre effekt". Artikel i *Dagens Nyheter*. tinyurl.com/h7woo
"En jagstärkande drog från Lyckliga Arabien", artikel i *Svenska Dagbladet*. tinyurl.com/k4952
"Allt fler sumpar kaffepausen", artikel i *Expressen*. tinyurl.com/s98n4

- WEB** Läs allt du behöver veta om kaffe. tinyurl.com/h8trn
"De tog vårt kaffe" av Anna-Karin Svedborg. tinyurl.com/ouxnr
"Dietisten granskar: Så påverkar kaffet din kropp", artikel av Karin André. tinyurl.com/eeeka

7. Film- och litteraturtips

Filmtips

Nyckeln till framgång, regi Herbert Ross, 1987
Wall street, regi Oliver Stone, 1987.
Nine to Five, regi Colin Higgins, 1980.
Working girl, regi Mike Nichols, 1988.
Glengarry Glen Ross, regi James Foley, 1992.
Firman, regi Sydney Pollack, 1993.
Strebern, regi Joel Coen, 1994.
Gattaca, regi Andrew Niccol, 1997.
Office space, regi Mike Judge, 1999.
American psycho, regi Mary Harron, 2000.

Tv-serier

The Office, regi Ricky Gervais, Stephen Merchant, 2001.
Cleo, regi Svante Kettner, Leif Lindblom 2002.

Boktips

Hellsten, Tommy, *Flodhästen på arbetsplatsen*, Sverige, 2001.